www.turkishstudies.net/education

Turkish Studies - Educational Sciences

eISSN: 2667-5609

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

Sponsored by IBU

Uzaktan Eğitim Bünyesindeki Türkçe Dersinin Uygulanmasına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Teachers' Views on the Implementation of the Turkish Lesson in Distance Education

İsa Sarıçam* - Ümmügülsüm Özdoğan** - Fulya Topçuoğlu Ünal***

Abstract: With the rapid and multifaceted development of technology, information technologies have progressed in parallel with this in the 21st century. In the light of these developments, distance education studies have started to be seen in education and this process has been ensured to be carried out regardless of the time and place by going beyond the conventional education practices. Distance education is often compared with traditional teaching in terms of learning experiences such as success, satisfaction and attitude. Due to a number of advantages, an optional distance education system was implemented. Due to some extraordinary reasons (pandemic), this system was compulsorily switched to. In 2019-December, the virus known as COVID-19 appeared in Wuhan, Hubei Province of China, and it showed its effect all over the world in a short time. For this reason, some measures have been taken. One of the measures taken was to suspend formal education. Within the framework of distance education, Turkish lesson are also transferred to students. Teaching Turkish is a course that requires practice within the framework of four basic language skills, where the student takes an active role and is structured using feedback. Considering these elements, how Turkish education is given by distance education will be evaluated within the framework of teachers' opinions. The research has been designed qualitatively. The study group consisted of 35 Turkish teacher's selected by random sampling method. Semi-structured interview form was used to collect the data. The data obtained were concluded with the content analysis method. As a result of the research; It has been determined that the Turkish lesson given by distance education is only theoretically in many points and there are insufficiencies in acquiring other skills besides listening skills.

Structured Abstract: With the rapid and multifaceted development of technology, information technologies also advanced in the 21st century. In the light of these developments, distance education studies started to be seen in education, and this process was ensured to be carried out regardless of location and time by going

* Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Kutahya Dumlupınar University, Institute of Education Sciences, Department of Turkish and Social Sciences Education

ORCID 0000-0001-7768-5624

isa.saricam@ogr.dpu.edu.tr

** Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Kutahya Dumlupınar University, Institute of Education Sciences, Department of Turkish and Social Sciences Education

ORCID 0000-0001-7502-8655

ummugulsum.ozdogan@ogr.dpu.edu.tr

*** Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
Assoc. Prof. Dr., Kutahya Dumlupınar University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education

ORCID 0000-0003-3981-9841

fulyatopcuoglu@gmail.com

Cite as/ Atıf: Sarıçam, İ., Özdoğan, Ü. & Topçuoğlu Ünal, F. (2020). Uzaktan eğitim bünyesindeki Türkçe dersinin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Turkish Studies - Education*, 15(4), 2943-2959.
<https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.42919>

Received/Geliş: 16 April/Nisan 2020

Accepted/Kabul: 28 August/Ağustos 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

Checked by plagiarism software

Published/Yayın: 30 August/Ağustos 2020

CC BY-NC 4.0

beyond the conventional education practices. Distance education is often compared with traditional teaching in terms of learning experiences such as success, satisfaction and attitude. Teaching Turkish is a lesson that requires practice within the framework of four basic language skills, where the student takes an active role and is structured using feedback.

Today, in parallel with scientific developments, significant changes are experienced in technology, in the way individuals and societies live. The traditional structure, which is one of the systems that show the most resistance to change from these structures that progress and renew itself at every point of life, is described as inadequate and criticized in many respects (Demirel, 2010). Another structure used as an alternative to the current education system is the distance education system.

Due to a number of advantages (economics, 24/7 accessibility, space independent, individual speed), an optional distance education system was implemented. Due to some extraordinary reasons (pandemic), this system was compulsorily switched to. In 2019-December, the virus known as COVID-19 appeared in Wuhan, Hubei Province of China, and it showed its effect all over the world in a short time. One of the measures taken to prevent the spread of this virus, which was declared as a pandemic by the World Health Organization, was to suspend formal education. As of 31 March 2020, formal education was suspended in 185 countries and alternative methods were started to be used. As of March 23 it has switched to the distance education system on Turkey.

There are some limitations along with the advantages of distance education. The Turkish lesson is an activity-based, student-centered and practical lesson, and is parallel to the disadvantages of the implementation of distance education. Considering these elements, how Turkish education is given by distance education will be evaluated within the framework of teachers' opinions.

The research has been designed qualitatively. The study group consisted of 35 Turkish teachers selected by random sampling method. Semi-structured interview form was used to collect the data. The data obtained were concluded with the content analysis method.

Findings obtained as a result of the research; The Turkish lesson is structured in an application-based manner within the framework of four basic skills. As an example of situations where distance education is sufficient at this point, it is stated that grammar can be taught and listening skills can be improved. It is stated that the skills that include psychomotor processes such as speaking, reading and writing cannot be sufficiently structured in the process of distance education. We can say that the teaching method, the features of the learning environment and the technological structure result in favor of formal education compared to distance education. These skills should be structured within the framework of distance education and their activities and practices should be diversified.

It is unacceptable to neglect skills in Turkish lessons. Opinions of the participants were received regarding the elimination of the deficiencies mentioned and what can be done in this regard, and the things that could be done in this regard were tried to be determined. Considering these suggestions, it has been concluded that distance education can be improved, and the quality of distance education can be increased by taking into account the studies conducted by experts and system feedback. The disadvantages of distance education should be eliminated as much as possible and its advantages should be brought to the fore.

As a result of the findings obtained from all levels (undergraduate, graduate and doctorate) compared to the opinions of Turkish teachers, it was concluded that distance education is insufficient in giving feedback and teacher-student interaction is very limited. According to the opinions of the Turkish teachers, it was stated that the interactive system should be implemented and the lessons should be given simultaneously and the unilateral communication should be broken. In addition, the opinions of Turkish teachers' are that the use of Web 2.0 tools will positively affect the distance education process.

As a result of the findings and the literature review, it has been shown that the distance education system is shaped around grammar in Turkish lesson. It also supports each other, with the conclusion that the four basic language skills are neglected. In addition, since the Turkish lesson is an application-oriented structure around student-teacher interaction, current studies reveal this deficiency in distance education. The disadvantages of this system can be minimized by improving the shortcomings of distance education as a result of appropriate corrections. In the light of the mentioned findings, some suggestions are also presented in the article.

Keywords: Turkish Education, Distance Education, Information Technologies, Four Basic Language Skills, Turkish Teacher's.

Öz: Teknolojinin hızlı ve çok yönlü biçimde gelişmesiyle beraber 21. yy'de buna paralel olarak bilgi teknolojileri de ilerlemiştir. Bu gelişmeler ışığında eğitimde uzaktan eğitim çalışmaları görülmeye başlanmış ve alışlagelmiş eğitim uygulamalarının dışına çıkılarak mekândan ve zamandan bağımsız olarak bu sürecin gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Uzaktan eğitim genellikle geleneksel öğretimler ile başarı, doyum ve tutum gibi öğrenme deneyimleri açısından karşılaştırılmaktadır. Birtakım avantajlarından dolayı isteğe bağlı olarak uzaktan eğitim sistemi uygulanırken; bazı olağanüstü sebeplerden (pandemi) dolayı da mecburi olarak bu sisteme geçilmiştir. 2019-Aralık ayında Çin'in Hubei Eyaleti'nin Vuhan kentinde COVID-19 olarak bilinen virüsün ortaya çıkması ve kısa bir sürede tüm dünyada etkisini göstermesi amacıyla birtakım tedbirler alınmıştır. Alınan tedbirlerden birisi de örgün eğitime ara verilmesi olmuştur. Uzaktan eğitim çerçevesinde Türkçe dersi de öğrencilere aktarılmaktadır. Türkçe öğretimi de dört temel dil becerisi çerçevesinde uygulama gerektiren, öğrencinin aktif rol aldığı ve dönüt kullanılarak yapılandırılan bir ders sürecidir. Bu unsurlar göz önünde bulundurularak Türkçe eğitiminin uzaktan eğitimle nasıl ve ne şekilde verildiği öğretmen görüşleri çerçevesinde değerlendirilecektir. Araştırma nitel olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubunu, rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 35 Türkçe öğretmeni oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Ulaşılan veriler içerik analizi yöntemi ile sonuçlandırılmıştır. Araştırma sonucunda; uzaktan eğitim ile verilen Türkçe dersinin birçok noktada sadece kuramsal olarak kaldığı ve dinleme becerisi dışında diğer becerilerin kazandırılmasında yetersizlikler olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Uzaktan Eğitim, Bilgi Teknolojileri, Dört Temel Dil Becerisi, Türkçe Öğretmeni.

1. Giriş

Günümüzde bilimsel gelişmelere paralel olarak teknolojiye, bireylerin ve toplumların yaşayış biçiminde önemli değişimler yaşanmaktadır. Yaşamın her noktasında ilerleme gösterip kendini yenileyen bu yapılardan değişime en çok direnç gösteren sistemlerden biri olan eğitim göstermiş olduğu geleneksel yapı yetersiz olarak nitelendirilip birçok açıdan eleştirilmektedir (Demirel, 2010). Mevcut eğitim sistemine alternatif olarak kullanılan bir başka yapı da uzaktan eğitim sistemidir.

Uzaktan eğitim; öğretici ve öğrenenin fiziksel olarak farklı mekânlarda olduğu, öğrenimlerini kendi hız ve kapasitelerine göre ayarlayarak, eğitim teknolojilerinden yararlanarak, verimli ve kaliteli bir şekilde öğrenme-öğretme etkinliklerini sürdürebilecekleri bir eğitim sistemi olarak tanımlanmaktadır. (Alkan, 1996; Volery ve Lord, 2000). Uzaktan eğitim, öğrenenle öğretmenin fiziksel olarak birbirinden uzakta olduğu bir eğitim biçimidir (Adıyaman, 2001). Uzaktan eğitim, kısaca zaman ve mekândan bağımsız, bilişim teknolojilerinden yararlanılarak gerçekleştirilen, ekonomik ve etkileşimli bir eğitim biçimidir (Toker Gökçe, 2008).

Dünyadaki ilk uzaktan eğitim uygulamasının ise 1840'ta Isaac Pitman tarafından İngiltere'de başlatıldığı kabul edilmektedir (Mshvidobadze ve Gogoladze, 2012). İngiltere'de bir stenograf olan Pitman mektupla steno dersleri vermeye başlamıştır. Pitman, uzaktan eğitim uygulamalarında öğrencilere İncil'deki küçük parçaları steno ile yazmayı öğretmiş ve öğrenci başarılarını notla değerlendirmiştir. 1856'da ise Charles Toussaint ve Gustav Langenscheidt tarafından Almanya'da öğretim malzemeleri yayınlayan ve uzaktan eğitim veren bir dil okulu kurulmuştur (Schlosser ve Simonson, 2009). Bu, uzaktan eğitim uygulamalarında ilk kurumsal girişim olarak kabul edilmektedir. Günümüzde uzaktan eğitim uygulamaları her yaş grubu ve her eğitim seviyesi için kullanılmaktadır. Ancak bu uygulamaların büyük çoğunluğu yükseköğretim seviyesinde eğitime odaklanmış durumdadır (Can, 2004).

Ülkemizde ise 1923 yılından 1960'lı yıllara kadar uzaktan eğitim önce kavramsal olarak tartışılmıştır. 1970'li yıllardan sonra farklı girişimlerle orta eğitim düzeyinde uzaktan eğitim

çalışmaları yapılmış, birtakım tecrübeler edinilmiş ve sınırlı da olsa ilerleme kaydedilmiştir. 1980 sonrası bu uygulamalar Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'nin de kurulmasıyla yükseköğretime taşınmıştır. 1980 ve 1990'lı yıllarda uzaktan eğitim ilk, orta ve yükseköğretim düzeyinde olgunlaşmış ve büyük öğrenci kitlelerini bünyesinde barındıran bir sistem haline gelmiştir (Bozkurt,2017).

Birtakım avantajlarından dolayı (ekonomiklik, 7/24 erişim olanağı, mekândan bağımsız olması, bireysel hız) isteğe bağlı olarak uzaktan eğitim sistemi uygulanırken; bazı olağanüstü sebeplerden (pandemi) dolayı da mecburi olarak bu sisteme geçilmiştir. 2019-Aralık ayında Çin'in Hubei Eyaleti'nin Vuhan kentinde COVID-19 olarak bilinen virüsün ortaya çıkması ve kısa bir sürede tüm dünyada etkisini göstermesi amacıyla birtakım tedbirler alınmıştır. World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü) tarafından pandemi olarak ilan edilen bu virüsün yayılmasını önlemek amacıyla alınan tedbirlerden birisi de bazı ülkelerde bölgesel bazı ülkelerde genel olarak örgün eğitime ara verilmesi olmuştur. 31 Mart 2020 tarihi itibarıyla 185 ülkede örgün eğitime ara verilmiş ve alternatif yöntemler kullanılmaya başlanmıştır. Türkiye'de 23 Mart itibarıyla uzaktan eğitim sistemine geçilmiş, EBA (Eğitim Bilişim Ağı) ve televizyon (TRT EBA TV İlkokul, TRT EBA TV Ortaokul, TRT EBA TV lise) aracılığıyla süreç yürütülmektedir. Sistemin ani bir şekilde uygulanma alanı bulması ile beraber sistemin işlevi ve yeterliliği de tartışma konusu olmuştur.

Dil; toplumu ulus yapmanın yanı sıra kişileri milletine, vatanına, kültürüne, değerlerine, geçmişine sıkı sıkıya bağlayan canlı bir varlıktır. Dilin üstlendiği bu çok önemli görevler dil öğretiminin dolayısıyla Türkçe dersinin önemini ortaya çıkarmaktadır (Kalaycı ve Yıldırım, 2019). İşe koşulan sistem içerisinde Türkçe dersi de ortaöğretim öğrencilerine yukarıda bahsedilen sebepler sonucunda uzaktan eğitim kapsamında verilmeye başlanmıştır.

Türkçe dersi bilgi değil, beceri dersidir. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Türkçe dersinin amaçlarından bazıları öğrencilerin; Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları, okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirip sorgulamaları, dil zevki ve bilincine ulaşarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri, duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri şeklindedir (MEB, 2019: 8).

Ana dili eğitimi anlama ve anlatma olarak iki boyutta incelenmektedir. Anlama, dinleme ve okuma becerilerini; anlatma, konuşma ve yazma becerilerini kapsamaktadır (Kavcar, Oğuzkan ve Sever 1999). Dinleme ve okuma ana dilinde anlama gücüne yönelik becerilerdir ve alıcı dil olarak da bilinir. Konuşma ve yazma ise anlatım gücüne yönelik becerilerdir ve verici dil olarak da adlandırılır (Mert, 2014). Buna bağlı olarak Türkçe dersinin amacı, dört temel dil becerisi olan okuma, dinleme, konuşma, yazma ile bağlantılı olarak programda yer alan temel becerileri de geliştirmektir. (Kurudayıoğlu ve Çetin, 2015).

Uzaktan eğitimin getirmiş olduğu avantajlarla birlikte birtakım sınırlılıkları da mevcuttur. Türkçe dersi etkinlik temelli, öğrenci merkezli ve uygulamaya yönelik bir ders olması dolayısıyla uzaktan eğitimin uygulanmasının dezavantajlarıyla paralellik göstermektedir. Karşılaştırmalı çalışmalarda ise uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkili olduğunu ortaya koyabilmek amacıyla yüz yüze ya da sınıf öğretimleri ile başarı, doyum ve tutum gibi öğrenme deneyimlerinin karşılaştırılmasını içerdiği görülmektedir (Aydın, 2002; Demir Kaymak ve Horzum, 2013; Gaytan, 2007; Horzum, 2007, 2011; Moore ve Kearsley, 1996; Şimşek, 2002).

Türkçe eğitimi ve öğretimi sürecinde öncelikli amacın dört temel dil becerisinin gelişimini sağlayabilmek olduğu gerçeğinden hareketle bu çalışma; uzaktan eğitim kapsamında verilen Türkçe derslerinin etkililiğini, sınırlılıklarını ve niteliğinin artırılması için neler yapılabileceğine yönelik öğretmen görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

2. Yöntem

2.1 Araştırma Modeli

Araştırma uzaktan eğitim bünyesinde verilen Türkçe dersini ve dört temel dil becerisini değerlendirmek amacıyla nitel desende tasarlanmıştır. Nitel araştırmada amaç, insanların kendi toplumsal dünyalarını nasıl kurmakta, oluşturmakta olduğunu anlamak ve içinde yaşadıkları toplumsal dünyayı nasıl algıladıklarını yorumlamaya çalışmaktır (Akman, 2014).

2.2 Çalışma Grubu

Çalışma grubu Millî Eğitim Bakanlığında çalışan Türkçe öğretmenleri olarak belirlenmiş ve basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit rastgele örneklemede tüm birimler seçimde eşit şansa sahiptir. Uygulamada bütün birimler listelenir ve listeden rastgele birimler seçilir. Evren çok büyük ve karmaşık değilse seçme işlemi kolaydır ve bu yöntemle yapılan örneklemede istatistiksel işlemler ağırlıksız olarak yapıldığı için değerlendirme işlemi ve örnekleme hatası kolayca hesaplanabilir (Kılıç, 2013). Bu yöntem şans unsuruna göre öğelerin seçilmesine imkân sağladığı için tercih edilmiştir. Aşağıdaki grafiklerde çalışma grubunun özellikleri yer almaktadır.

Grafik 1: Katılımın Cinsiyete Göre Dağılımı

Yapılan görüşmede, 28 (%80) kadın; 7 (%20) erkek katılımcı olmak üzere toplam 35 katılımcıya ulaşılmıştır.

Grafik 2: Katılımın Kıdeme Göre Dağılımı

Öğretmenlerin görev yapma süresi (kıdem) olarak da 1-5 yıl arası %82, 6-10 yıl arası %9, 11-15 yıl arası %3 ve 16-20 yıl arası %6 oranındadır. Bu oranlarda kıdem açısından çeşitlilik oluşturmak amaçlanmıştır.

Grafik 3: Katılımın Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim durumu açısından incelendiğinde; 24 kişi (%68,6) lisans derecesinde, 7 kişi (%20) yüksek lisans derecesinde ve 4 kişi (%11,4) doktora derecesinde katılım göstermiştir.

2.3 Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, diğer tekniklerden daha esneklerdir. Bu teknikte araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar (Türnüklü, 2000). Ayrıca özel bir konuda derinlemesine soru sorma ve cevap eksik veya açık değilse tekrar soru sorarak durumu daha açıklayıcı hale getirip cevapları tamamlama fırsatı vermesi açısından avantajlıdır (Çepni, 2007).

2.4 Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada Millî Eğitim Bakanlığında çalışan Türkçe öğretmenlerinin amaçlanan konuyla ilgili görüşlerini almak için, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. 35 Türkçe öğretmeni ile görüşme gerçekleştirebilmek adına öğretmenlerin uzaktan eğitim bünyesinde uygulanan Türkçe dersine yönelik görüşlerini içeren dört soruluk bir form hazırlanmıştır. “Türkçe Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri” adlı formun ortaya konulması sırasında konu ile ilgili literatür taranmış, görüşme soruları bu çalışmanın yazarları tarafından hazırlanmıştır. İlgili alan uzmanlarının görüşleri alınarak sorulara son şekli verilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular şu şekildedir:

1. Sizce uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları nelerdir?
2. Uzaktan eğitimi Türkçe eğitimi açısından (okuma, yazma, dinleme, konuşma becerileri kapsamında) yeterli buluyor musunuz?
3. Uzaktan eğitim bünyesindeki dört temel dil becerisi etkinliklerinin çeşitlendirilmesi için neler yapılabilir?
4. Uzaktan eğitim bünyesindeki dört temel dil becerisinin öğretimindeki sınırlılıkları gidermek için neler yapılabilir?

2.5 Geçerlik ve Güvenirlik

Makalelerin konu alanı ve çalışma amacı yönünden analiz edilmesi sürecinde elde edilen veriler farklı araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Kodlama öncesinde iki oturumda ölçütler belirlenmiştir. Birlikte kodlama süreci yalnızca tanımların netleşmesini ve iyi bir güvenirlilik kontrolü imkânı sağladığı (Miles, Huberman ve Saldaña, 2014) için kodlayıcılar arası uyum incelenmiştir. Kodlayıcılar arası uyumun hesaplanmasında Miles ve Huberman formülünden yararlanılmıştır. İki araştırmacının birlikte yaptığı analiz, diğer araştırmacının analiziyle karşılaştırılmış ve kodlayıcılar arası uyum %89,32 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlilik = uzlaşma sayısı/(uzlaşma+ uzlaşmama sayısı) şeklinde hesaplanan kodlayıcılar arası uyumun %70'ten yüksek olması beklenir (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Buna göre araştırmada kodlayıcılar arası uyumun yeterli düzeyde olduğu görülmüştür.

2.6 Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, tündengelsel bir yaklaşımla, çoğunlukla yazılı ve görsel verilerin analizinde tercih edilen bir yöntemdir (Aydın,2018). Bu sebeple öncelikle yapılan görüşmelerde veriler, bilgisayar ortamında yazılı olarak toplanmıştır. Daha sonra, araştırmada elde edilen tüm veriler birçok kez okunarak kodlama yapılmış ve kategoriler altında okuyucunun anlayacağı biçimde toplanmıştır.

Yapılan kategoriler araştırmanın amacına uygun olarak “uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları”, “uzaktan eğitimin Türkçe eğitimi açısından yeterli olduğu ve olmadığı noktalar” ve “uzaktan eğitimde dört temel dil becerisi etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ve sınırlılıklarının giderilmesi” şeklinde belirlenmiştir. Sonuç olarak katılımcıların konu hakkındaki görüşlerinin incelenebileceği tablolar elde edilmiştir.

3. Bulgular

Yöneltilen her bir soru için, katılımcılardan elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Bu tablolar katılımcıların eğitim durumlarına göre (lisans, yüksek lisans ve doktora) ayrı ayrı incelenmiştir.

Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Elde Edilen Bulgular

İlk soru uzaktan eğitim uygulamasının avantajları ve dezavantajları şeklinde kategorilere ayrılmış ve bu şekilde incelenmiştir. Frekans ise bu görüşü belirten öğretmen sayısını temsil etmektedir.

Uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları ile ilgili yüksek lisans derecesinde bulunan katılımcıların analiz sonuçları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Uzaktan Eğitimin Avantajları ve Dezavantajları ile İlgili Lisans Derecesinde Bulunan Katılımcıların Analiz Sonuçları

<i>Avantajlar</i>	<i>f</i>	<i>Dezavantajlar</i>	<i>f</i>
Bulaşıcı hastalıkların yayılmasını önler.	4	Yüz yüze eğitim yapılamaz.	7
Yer ve zaman açısından daha esnektir.	9	Öğrenciye dönüt vermek ve öğrenciyi kontrol etmek neredeyse imkânsızdır.	6
Örgün eğitime göre daha ekonomiktir.	6	Bireysel farklılıkları göz önüne alan bir eğitim gerçekleştirilemez.	1
Olağanüstü durumlarda eğitim öğretimin devamını sağlar.	10	Anlık soru sorulamaz.	1
Öğrencilerin görsel-işitsel zekâsına hitap eder.	2	Öğrenci-öğretmen etkileşimi sınırlıdır.	5
Sınıf yönetiminde yaşanan sorunları ortadan kaldırır.	1	Öğrencinin duyuşsal ve psikososyal alan gelişimi yeterinde desteklenememektedir.	5
Öz denetimi güçlendirir.	2	Teknolojik donanımdan yoksun öğrenciler bu eğitimden faydalanamayabilir.	5
Teknolojinin eğitim sürecinde öğrenci ve öğretmenler tarafından kullanımını artırır.	1	Evde uygun eğitim ortamı olmayabilir. (Ses, pekiştirici vb.)	3
Öğretmen-veli iletişimini kuvvetlendirir.	1	Öğretmenin rol model olma işlevi ortadan kalkar.	1
Aynı anda çok sayıda öğrenciyle iletişim kurma imkânı sağlar.	1	Öğrencilerin sosyalleşmesini engeller.	4

Tablo 1 incelendiğinde, lisans derecesinde bulunan katılımcıların avantajlar kategorisinde frekans değeri en yüksek madde f(10) “Olağanüstü durumlarda eğitim öğretimin devamını sağlar.” olmuştur. Bu maddeyi sırasıyla “Yer ve zaman açısından daha esnektir.” f(9), “Örgün eğitime göre daha ekonomiktir.” f(6) ve “Bulaşıcı hastalıkların yayılmasını önler.” f(4) maddeleri takip etmektedir.

Dezavantajlar kategorisinde ise frekans değeri en yüksek madde “Yüz yüze eğitim yapılamaz.” f(7) olarak belirlenmiştir. Daha sonrasında “Öğrenciye dönüt vermek ve öğrenciyi kontrol etmek neredeyse imkânsızdır.” f(6) maddesi, “Öğrenci-öğretmen etkileşimi sınırlıdır.” f(5), “Öğrencinin duyuşsal ve psikososyal alan gelişimi yeterinde desteklenememektedir.” f(5), “Teknolojik donanımdan yoksun öğrenciler bu eğitimden faydalanamayabilir.” f(5) maddeleri gelmektedir.

Uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları ile ilgili yüksek lisans derecesinde bulunan katılımcıların analiz sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Uzaktan Eğitimin Avantajları ve Dezavantajları ile İlgili Yüksek Lisans Derecesinde Bulunan Katılımcıların Analiz Sonuçları

<i>Avantajlar</i>	<i>f</i>	<i>Dezavantajlar</i>	<i>f</i>
Mekândan bağımsız gerçekleşir.	3	Öz denetim eksiliği varsa denetim sağlaması zordur.	1
Zamandan bağımsız gerçekleşir.	5	Uygulamaya yönelik etkinlikler yapılamaz.	3
Eğitimde fırsat eşitliği sağlar.	1	Öğretim programına uygun ilerlemesi zorlaşır.	1
İstenildiği zaman tekrar edilebilme imkânı sağlar.	1	Sosyalleşmeyi engeller.	2
		İnternet altyapısı bulunmayabilir.	1
		Dönüt vermede eksik kalır.	2
		Bireysel farklılıklar dikkate alınamaz.	1

Tablo 2 incelendiğinde, yüksek lisans derecesinde bulunan katılımcıların avantajlar kategorisinde frekans değeri en yüksek madde f(5) “Zamandan bağımsız gerçekleşir.” olmuştur. Bu maddeyi “Mekândan bağımsız gerçekleşir.” f(3) maddesi takip etmektedir.

Dezavantajlar kategorisinde ise frekans değeri en yüksek madde f(3) “Uygulamaya yönelik etkinlikler yapılamaz.” olarak belirlenmiştir. Daha sonrasında “Sosyalleşmeyi engeller.” f(2), “Dönüt vermede eksik kalır.” f(2) maddeleri gelmektedir.

Uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları ile ilgili doktora derecesinde bulunan katılımcıların analiz sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları ile ilgili doktora derecesinde bulunan katılımcıların analiz sonuçları

<i>Avantajlar</i>	<i>f</i>	<i>Dezavantajlar</i>	<i>f</i>
Mekândan bağımsız gerçekleşir.	2	Uygulamaya yönelik etkinlikler yapılamaz.	2
Zamandan bağımsız gerçekleşir.	2	Dönüt verilmesi için uygun ortam bulunmaz.	2
Görsel ve işitsel zekânın gelişimine katkı sağlar.	1	Pekiştireç verilemez.	1
İstenildiği zaman tekrar edilebilme imkânı sağlar.	3	Öğrenci odaklanmada zorluk yaşayabilir.	1
Küresel hızda eğitim verilebilir.	1	Pasif bir öğrenme gerçekleşir.	3
Eğitimde görsel zenginlikler sağlanır.	1	Öğretmen-öğrenci arasındaki göz teması ortadan kalkar.	1
		Ses ve nefes çalışmaları yapılamaz.	1
		İnternet altyapısı bulunmayabilir.	2
		Motivasyon sağlama konusunda eksik kalınır.	1
		Süreç değerlendirmesi yapılamaz.	1
		Dikkat dağınıklığı sorunu yaşanabilir.	1

Tablo 3 incelendiğinde, doktora derecesinde bulunan katılımcıların avantajlar kategorisinde frekans değeri en yüksek madde “İstenildiği zaman tekrar edilebilme imkânı sağlar.” f(3) olmuştur. Bu maddeyi “Zamandan bağımsız gerçekleşir.” f(2) ve “Mekândan bağımsız gerçekleşir.” f(2) maddeleri takip etmektedir.

Dezavantajlar kategorisinde ise frekans değeri en yüksek madde “Pasif bir öğrenme gerçekleşir.” f(3) olarak belirlenmiştir. Daha sonrasında “Uygulamaya yönelik etkinlikler yapılamaz.” f(2), “Dönüt verilmesi için uygun ortam bulunmaz.” f(2) ve “İnternet altyapısı bulunmayabilir.” f(2) maddeleri gelmektedir.

İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Elde Edilen Bulgular

İkinci soru uzaktan eğitimin yeterli olduğu noktalar ve uzaktan eğitimin yetersiz kaldığı noktalar şeklinde kategorilere ayrılmış ve bu şekilde incelenmiştir. Frekans ise bu görüşü belirten öğretmen sayısını temsil etmektedir.

Lisans derecesinde bulunan katılımcıların *uzaktan eğitimin Türkçe eğitimi açısından (okuma, yazma, dinleme, konuşma becerileri kapsamında) yeterli bulunup bulunmadığıyla ilgili görüşleri* Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Uzaktan Eğitimin Türkçe Eğitimi Açısından (Okuma, Yazma, Dinleme, Konuşma Becerileri Kapsamında) Yeterli Bulunup Bulunmadığıyla İlgili Lisans Derecesinde Bulunan Katılımcıların Analiz Sonuçları

<i>Yeterli Olduğu Noktalar</i>	<i>f</i>	<i>Yetersiz Kaldığı Noktalar</i>	<i>f</i>
Dil bilgisi öğretimi yapılabilir.	1	Konuşma eğitiminin yüz yüze yapılması gerektiğinden yetersiz kalmaktadır.	7
Yazma becerisi açısından uzaktan eğitim etkinlikleri yapılabilir.	4	Konuşma becerisinde anlık geri bildirim verilemeyeceğinden kazanımlar gerçekleştirilemez.	2
İnteraktif ortamda öğrencilere dinleme metinleri aktarılabilir.	2	Dört temel dil becerisinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi oldukça zordur.	6
Uzaktan eğitim dinleme temelli olduğundan dinleme becerisinin gelişimine katkı sağlamaktadır.	5	Dört temel dil becerisinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi oldukça zordur.	3
Yazma becerisi ödevlendirme ve ödevlere dönüt verme ile geliştirilebilir.	3	Öğrencinin psikomotor becerileri geliştirilemez.	1
Nitelikli etkinlikler ile becerilerin gelişmesi sağlanabilir.	1		

Tablo 4 incelendiğinde, lisans derecesinde bulunan katılımcıların uzaktan eğitimin yeterli olduğu noktalar kategorisinde frekans değeri en yüksek madde f(5) “Uzaktan eğitim dinleme temelli olduğundan dinleme becerisinin gelişimine katkı sağlamaktadır.” olmuştur. Bu maddeyi sırasıyla “Yazma becerisi açısından uzaktan eğitim etkinlikleri yapılabilir.” f(4) ve “Yazma becerisi ödevlendirme ve ödevlere dönüt verme ile geliştirilebilir.” f(3) maddeleri takip etmektedir.

Uzaktan eğitimin yetersiz kaldığı noktalar kategorisinde ise frekans değeri en yüksek madde f(7) “Konuşma eğitiminin yüz yüze yapılması gerektiğinden yetersiz kalmaktadır.” olarak belirlenmiştir. Daha sonrasında “Dört temel dil becerisinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi oldukça zordur.” f(6) ve “Dört temel dil becerisinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi oldukça zordur.” f(3) maddesi gelmektedir.

Yüksek lisans derecesinde bulunan katılımcıların *uzaktan eğitimin Türkçe eğitimi açısından (okuma, yazma, dinleme, konuşma becerileri kapsamında) yeterli bulunup bulunmadığıyla ilgili görüşleri* Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Uzaktan Eğitimin Türkçe Eğitimi Açısından (Okuma, Yazma, Dinleme, Konuşma Becerileri Kapsamında) Yeterli Bulunup Bulunmadığıyla İlgili Yüksek Lisans Derecesinde Bulunan Katılımcıların Analiz Sonuçları

<i>Yeterli Olduğu Noktalar</i>	<i>f</i>	<i>Yetersiz Kaldığı Noktalar</i>	<i>f</i>
Uzaktan eğitim dinleme temelli olduğundan dinleme becerisinin gelişimine katkı sağlamaktadır.	2	Konuşma yöntem ve teknikleri kullanılamaz.	5
Okuma becerisini geliştirir.	3	Yazma becerisinin geliştirilmesi zordur.	3
		Dinleme becerisinin geliştirilmesinde eksik kalan noktalar bulunabilir.	2
		Okuma becerisi ve alışkanlığı geliştirilemez.	2

Tablo 5 incelendiğinde, yüksek lisans derecesinde bulunan katılımcıların uzaktan eğitimin yeterli olduğu noktalar kategorisinde elde edilen maddeler “Okuma becerisini geliştirir.” f(3) ve “Uzaktan eğitim dinleme temelli olduğundan dinleme becerisinin gelişimine katkı sağlamaktadır.” f(2) olmuştur.

Uzaktan eğitimin yetersiz kaldığı noktalar kategorisinde ise frekans değeri en yüksek madde f(5) “Konuşma yöntem ve teknikleri kullanılamaz.” olarak belirlenmiştir. Daha sonrasında “Yazma becerisinin geliştirilmesi zordur.” f(3) maddesi gelmektedir.

Doktora derecesinde bulunan katılımcıların *uzaktan eğitimin Türkçe eğitimi açısından (okuma, yazma, dinleme, konuşma becerileri kapsamında) yeterli bulunup bulunmadığıyla ilgili görüşleri* Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Uzaktan Eğitimin Türkçe Eğitimi Açısından (Okuma, Yazma, Dinleme, Konuşma Becerileri Kapsamında) Yeterli Bulunup Bulunmadığıyla İlgili Doktora Derecesinde Bulunan Katılımcıların Analiz Sonuçları

<i>Yeterli Olduğu Noktalar</i>	<i>f</i>	<i>Yetersiz Kaldığı Noktalar</i>	<i>f</i>
Dinleme becerisinin geliştirilmesine imkân tanır.	3	Konuşma becerisi açısından yetersiz kalır.	2
Dört temel dil becerisi açısından kısa vadede yeterlilikler sunar.	2	Okuma becerisi ve alışkanlığı geliştirilemez.	1
		Yazma becerisi dönüt ve kontrol noktasında yetersizdir.	2

Tablo 6 incelendiğinde, doktora derecesinde bulunan katılımcıların uzaktan eğitimin yeterli olduğu noktalar kategorisinde elde edilen maddeler “Dinleme becerisinin geliştirilmesine imkân tanır.” f(3) ve “Dört temel dil becerisi açısından kısa vadede yeterlilikler sunar.” f(2) olmuştur.

Uzaktan eğitimin yetersiz kaldığı noktalar kategorisinde ise verilen cevaplar “Konuşma becerisi açısından yetersiz kalır.” f(2) “Yazma becerisi dönüt ve kontrol noktasında yetersizdir.” f(2) ve “Okuma becerisi ve alışkanlığı geliştirilemez.” f(1) olarak sıralanmıştır.

Üçüncü ve Dördüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Elde Edilen Bulgular

Soru 3: “Uzaktan eğitim bünyesindeki 4 temel dil becerisi etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ve sınırlılıkların giderilebilmesi için neler yapılabilir?”

Üçüncü ve dördüncü soru uzaktan eğitimde etkinliklerin çeşitlendirilmesi ve sınırlılıkların giderilmesi şeklinde kategorilere ayrılmış ve bu şekilde incelenmiştir. Frekans ise bu görüşü belirten öğretmen sayısını temsil etmektedir.

Lisans derecesinde bulunan katılımcıların *uzaktan eğitim bünyesindeki dört temel dil becerisi etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ve sınırlılıkların giderilebilmesi hakkındaki görüşleri* Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Uzaktan Eğitim Bünyesindeki Dört Temel Dil Becerisi Etkinliklerinin Çeşitlendirilmesi ve Sınırlılıkların Giderilebilmesi Hakkındaki Görüşleri ile İlgili Lisans Derecesinde Bulunan Katılımcıların Analiz Sonuçları

<i>Etkinliklerin Çeşitlendirilmesi</i>	<i>f</i>	<i>Sınırlılıkların Giderilmesi</i>	<i>f</i>
Tasarlanan etkinlikler ev ortamına uygun hazırlanabilir.	1	Öğrencilerin öz denetimi geliştirilmelidir.	1
Uzaktan eğitim sürecindeki ders akışına okuma saatleri eklenebilir.	3	Veliler sürece dâhil edilmelidir.	4
Öğrencilerin yaptıkları okumalarla ilgili kitap ve metin değerlendirmeleri istenebilir.	2	Uygulanacak etkinlikler uzmanlar tarafından gerekli literatür ve kaynak taramaları ile tasarlanmalıdır.	1
Yazma becerisi için öğretmenler bireysel ödevlendirme yapabilir.	4	Öğretmenler öğrencilerinin takibini sıkı yapmalıdır.	2
Dinleme ve konuşma becerilerinin gelişimi için eğitsel oyun kullanılabilir.	3	Öğretmenler öğrencileriyle birebir ilgilenmelidir.	3
Uzaktan eğitim akışına radyo tiyatroları eklenebilir.	1	Öğrencilerin derse canlı katılımı sağlanmalıdır.	5
Ölçme ve değerlendirme süreci interaktif biçimde gerçekleştirilebilir.	1	Konunun uzmanları etkinlikleri sınıf düzeyine uygun biçimde tasarlamalıdır.	1
Uzaktan eğitim çerçevesinde öğretim ilke ve yöntemleri işe koşulmalıdır.	1	Teknolojik ekipmana ulaşamayan öğrencilere devlet tarafından bu imkânlar sağlanmalıdır.	3
Okuma becerisinin eğitiminde e-kitaplar kullanılabilir.	1	Uzaktan eğitim derslerine ses ve nefes çalışmaları eklenmelidir.	1
Dinleme becerisinin eğitiminde sınıf seviyesine uygun edebi eserler seslendirilerek etkinlikler tasarlanabilir.	1	Uzaktan eğitimde tek taraflı iletişim yıkılmalıdır.	1
Yapılan etkinliklerde Web 2.0 uygulamaları kullanılabilir.	2	Öğrencilerin yaptıkları etkinlik ve çalışmaları arkadaşlarıyla paylaşabilecekleri bir platform oluşturulmalıdır.	2
Görsel okuma etkinlikleri yaptırılabilir.	2		

Tablo 7 incelendiğinde, lisans derecesinde bulunan katılımcıların uzaktan eğitimde etkinliklerin çeşitlendirilmesi kategorisinde frekans değeri en yüksek madde f(4) “Yazma becerisi için öğretmenler bireysel ödevlendirme yapabilir.” olmuştur. Bu maddeyi f(3) “Uzaktan eğitim sürecindeki ders akışına okuma saatleri eklenebilir.” f(3) ve “Dinleme ve konuşma becerilerinin gelişimi için eğitsel oyun kullanılabilir.” f(3) maddeleri takip etmektedir.

Uzaktan eğitimde sınırlılıkların giderilmesi kategorisinde ise frekans değeri en yüksek madde f(5) “Öğrencilerin derse canlı katılımı sağlanmalıdır.” olarak belirlenmiştir. Daha sonrasında “Veliler sürece dâhil edilmelidir.” f(4) maddesi, “Öğretmenler öğrencileriyle birebir ilgilenmelidir.” f(3) ve “Teknolojik ekipmana ulaşamayan öğrencilere devlet tarafından bu imkânlar sağlanmalıdır.” f(3) maddeleri gelmektedir.

Yüksek lisans derecesinde bulunan katılımcıların *uzaktan eğitim bünyesindeki dört temel dil becerisi etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ve sınırlılıkların giderilebilmesi hakkındaki görüşleri* Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Uzaktan Eğitim Bünyesindeki Dört Temel Dil Becerisi Etkinliklerinin Çeşitlendirilmesi ve Sınırlılıkların Giderilebilmesi Hakkındaki Görüşleri ile İlgili Yüksek Lisans Derecesinde Bulunan Katılımcıların Analiz Sonuçları

<i>Etkinliklerin Çeşitlendirilmesi</i>	<i>f</i>	<i>Sınırlılıkların Giderilmesi</i>	<i>f</i>
Okuma ve yazma becerisi için etkinlik sayısı artırılabilir.	1	Aile bireyleri sürece dâhil edilmelidir.	3
Uzaktan eğitim bünyesinde öğretim ilke ve yöntemleri işe koşulabilir.	2	Eğitime yönelik internet uygulamalarının kullanımı artırılmalıdır.	1
Etkileşimli etkinlikler tasarlanabilir.	1	Öğretmenler ödevlendirme ve ödev takibi konusunda etkin rol almalıdır.	1
Teknopedagojik uygulamalardan yararlanılabilir.	2	Öğrenciler süreçte veli ve öğretmenlerce takip edilmelidir.	2
İletişim araçları sürece dâhil edilerek etkinlikler tasarlanabilir.	1	Uygulama temelli çalışmalar yapılmalıdır.	1
Web 2.0 araçları kullanılarak etkinlikler oluşturulabilir.	1	Altyapı sorunları giderilmelidir.	2
Yaş gruplarının özelliklerine uygun okuma listeleri oluşturulabilir.	3	Uzaktan eğitim sürecinde öğrencinin aktif rol alması sağlanmalıdır.	4
EBA kullanımı etkin hale getirilebilir.	1	Öğretmenlerce her beceri bazında dönüt verilmelidir.	2

Tablo 8 incelendiğinde, yüksek lisans derecesinde bulunan katılımcıların uzaktan eğitimde etkinliklerin çeşitlendirilmesi kategorisinde frekans değeri en yüksek madde f(3) “Yaş gruplarının özelliklerine uygun okuma listeleri oluşturulabilir.” olmuştur. Bu maddeyi “Uzaktan eğitim bünyesinde öğretim ilke ve yöntemleri işe koşulabilir.” f(2) ve “Teknopedagojik uygulamalardan yararlanılabilir.” f(2) maddeleri takip etmektedir.

Uzaktan eğitimde sınırlılıkların giderilmesi kategorisinde ise frekans değeri en yüksek madde f(4) “Uzaktan eğitim sürecinde öğrencinin aktif rol alması sağlanmalıdır.” olarak belirlenmiştir. Daha sonrasında “Aile bireyleri sürece dâhil edilmelidir.” f(3) maddesi gelmektedir.

Doktora derecesinde bulunan katılımcıların *uzaktan eğitim bünyesindeki dört temel dil becerisi etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ve sınırlılıkların giderilebilmesi hakkındaki görüşleri* Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9: Uzaktan Eğitim Bünyesindeki Dört Temel Dil Becerisi Etkinliklerinin Çeşitlendirilmesi ve Sınırlılıkların Giderilebilmesi Hakkındaki Görüşleri ile İlgili Doktora Derecesinde Bulunan Katılımcıların Analiz Sonuçları

<i>Etkinliklerin Çeşitlendirilmesi</i>	<i>f</i>	<i>Sınırlılıkların Giderilmesi</i>	<i>f</i>
Teknolojik araçların kullanımı artırılabilir.	1	Teknolojik araçların kullanımı konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidir.	3
4 temel dil becerisi için uygulanan etkinliklerin çeşitliliği ve sayısı artırılabilir.	3	Teknolojik araçlar uzaktan eğitim sürecine dâhil edilmelidir.	1
Etkinlikler tasarlanırken öğretim yöntem ve teknikleri göz önünde bulundurulabilir.	2	Salt bilgi vermek yerine etkinlik temelli öğretim yapılmalıdır.	2
Yaş gruplarının özelliklerine uygun okuma listeleri oluşturulabilir.	1	Türkçe dersinin dört temel dil becerisi açısından içeriği geliştirilmeli ve iyileştirilmelidir.	1
Web 2.0 araçları kullanılarak etkinlikler oluşturulabilir.	1		

Tablo 9 incelendiğinde, doktora derecesinde bulunan katılımcıların uzaktan eğitimde etkinliklerin çeşitlendirilmesi kategorisinde frekans değeri en yüksek madde “4 temel dil becerisi

için uygulanan etkinliklerin çeşitliliği ve sayısı artırılabilir.” f(3) olmuştur. Bu maddeyi “Etkinlikler tasarlanırken öğretim yöntem ve teknikleri göz önünde bulundurulabilir.” f(2) maddesi takip etmektedir.

Uzaktan eğitimde sınırlılıkların giderilmesi kategorisinde ise frekans değeri en yüksek madde “Teknolojik araçların kullanımı konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidir.” f(3) olarak belirlenmiştir. Daha sonrasında “Salt bilgi vermek yerine etkinlik temelli öğretim yapılmalıdır.” f(2) maddesi gelmektedir.

4.Sonuç ve Tartışma

Araştırmaya katılan lisans, yüksek lisans ve doktora derecesinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde çalışan Türkçe öğretmenleri uzaktan eğitimin avantajlarını ve dezavantajlarını belirtmişlerdir. Lisans derecesindeki katılımcılar olağanüstü durumlarda eğitim ve öğretimin devamlılığını sağlayabilmesi, mekân ve zaman açısından esnek olması ve örgün eğitime göre daha ekonomik oluşunu uzaktan eğitimin avantajları olarak ön plana çıkarmışlardır. Yüksek lisans derecesindeki Türkçe öğretmenleri mekândan bağımsız gerçekleşmesi ve zaman sınırları içerisinde bulunmama avantajlarını belirtmişlerdir. Doktora derecesindeki Türkçe öğretmenleri ise uzaktan eğitimin avantajlarını, istenilen zamanda tekrar yapılabilmesi ve mekândan-zamandan bağımsız gerçekleşmesi şeklinde görüş beyan etmişlerdir.

Uzaktan eğitimin dezavantajları hakkında lisans derecesindeki öğretmenler yüz yüze eğitim yapılamamasını, öğrenciye dönüt vermenin ve öğrenciyi kontrol etmenin neredeyse imkânsız oluşunu ve teknolojik donanımına sahip olmayan öğrencilerin eğitimden yoksun kalacağını belirtmişlerdir. Etkinliklerin uygulamaya yönelik biçimde gerçekleştirilemeyeceği dönüt verilemeyeceği ve sosyalleşmeyi engellediği yüksek lisans derecesindeki katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Doktora düzeyindeki katılımcıların tespit ettiği dezavantajlar ise: pasif bir öğrenme gerçekleşeceği, uygulamaya yönelik etkinlikler yapılamayacağı, dönüt vermede yetersiz kalınacağı ve internet altyapısının bulunamayacağı şeklinde olmuştur. Bu bulgular ışığında öğretim yöntemi, öğrenme ortamının özellikleri ve teknolojik yapı örgün eğitimle karşılaştırıldığında örgün eğitim lehine sonuçlandığını söyleyebiliriz.

Türkçe dersi dört temel beceri çerçevesinde uygulamaya dayalı biçimde yapılandırılmaktadır. Uzaktan eğitimin bu noktada yeterli olduğu durumlara örnek olarak katılımcılarca dil bilgisi öğretiminin yapılabileceği ve dinleme becerisinin geliştirilebileceği şeklinde örnekler verilmiştir. Konuşma becerisi başta olmak üzere okuma ve yazma gibi psikomotor süreçleri de bünyesinde barındıran becerilerin uzaktan eğitimin sürecinde yeterince yapılandırılmayacağı görüşünde birleşmiştir. Bu beceriler uzaktan eğitim çerçevesinde yapılandırılıp etkinlikleri ve uygulamaları çeşitlendirilmelidir.

Türkçe dersinde becerilerin ihmal edilmesi kabul edilemeyecek bir durumdur. Belirtilen eksikliklerin giderilmesi ve bu hususta neler yapılabileceği konusunda katılımcıların görüşleri alınmış ve bu hususta yapılabilecekler belirlenmeye çalışılmıştır.

Dört temel dil becerisi açısından etkinliklerin çeşitlendirilmesi amacıyla lisans derecesinde bulunan öğretmenler; görüşlerini yazma becerisinin geliştirilmesi için bireysel ödevlendirmenin yapılabileceği, dinleme ve konuşma becerilerinin gelişimi için eğitsel oyun kullanılabileceği ve uzaktan eğitim sürecindeki ders akışına okuma saatleri eklenebileceği yönünde belirtmişlerdir. Yüksek lisans derecesindeki katılımcılar ise bu önerilere ek yaş seviyelerine uygun olarak okuma listeleri hazırlanarak bu sürecin takip edilmesini, teknopedagojik uygulamaların kullanımına ve uzaktan eğitim çerçevesinde öğretim ilke ve yöntemlerinin sürece dâhil edilmesine değinmişlerdir. Doktora seviyesinde ise dört temel dil becerisi bünyesindeki etkinliklerin niteliğinin ve sayısının artırılması ve etkinlikler tasarlanırken öğretim ilke ve yöntemlerinin göz ardı edilmemesi gibi fikirler sunulmuştur. Bu öneriler dikkate alındığında uzaktan eğitimin geliştirilmesine imkân

olduğu, uzmanlarca yapılan çalışmalar ve sisteme yönelik dönütler göz önünde bulundurularak uzaktan eğitimin niteliğinin artırılabilceği sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimin olumsuzlukları olabildiğince giderilip avantajları ön plana çıkarılmalıdır.

Konu ile ilgili mevcut çalışmalar incelendiğinde “Eğitim bilişim ağında yer alan Türkçe dersi videoları üzerine bir inceleme” adlı makalede ulaşılan sonuçlar kapsamında “Türkçe dersinin kazanımları göz önüne alındığında dinleme/izleme, okuma, yazma ve konuşma becerilerinin esas olduğu, dil bilgisi becerilerinin ise bu öğrenme alanları ile birlikte ele alınması gerektiği ifade edilmektedir. Ancak Türkçe dersi videoları incelendiğinde videolardaki konuların her birinin sadece dil bilgisi kazanımları çerçevesinde ele alındığı belirlenmektedir. Bu durum ise dil bilgisi öğretimini dolayısıyla Türkçe dersi videolarını bir araç olmaktan öte amaç konumuna getirmektedir. (Ateş, Çerçi ve Derman, 2015).” sonucuna ulaşılmıştır. Lisans ve yüksek lisans düzeyinde elde edilen bulgular neticesinde uzaktan eğitim bünyesindeki Türkçe eğitiminin dil bilgisi ağırlıklı ilerlediği ve 4 temel becerileri ihmal edildiği saptanmıştır. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar iki çalışmada paralellik göstermektedir.

Vorobel ve Kim’in (2012) alanyazın taraması sonucu uzaktan eğitim ile ilgili yazılmış makaleler incelenmiştir. Araştırmada uzaktan dil öğrenimi ile ilgili seçilen makalelerin literatürdeki belirgin boşluklar öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci geri bildirimi gibi konular olarak belirlenmiştir. Türkçe öğretmenlerinin görüşleri ile karşılaştırıldığında tüm düzeylerden (lisans, yüksek lisans ve doktora) elde edilen bulgular neticesinde uzaktan eğitimin dönüt vermede yetersiz kaldığı ve öğretmen-öğrenci etkileşiminin oldukça sınırlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mevcut iki sonuç birbirini destekler niteliktedir.

Özgür’ün (2013) “Türkiye’de Uzaktan Eğitimde Televizyonun Etkileşimli Kullanımı: Olanaklar, Sınırlılıklar ve Çözüm Önerileri” adlı çalışmasında etkili bir öğrenme ve öğretme etkinliği için, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretici, öğrenci- kurum ve öğrenci öğretim materyali ile etkileşimin üst düzeyde gerçekleştirilmesi bir zorunluluktur. Bunun için, öğrenci, öğretici ve öğretim materyallerinin bilgi ve iletişim teknolojilerinin aracılığıyla aynı platformda eş zamanlı ve eş zamansız olarak buluşması ve görsel-işitsel bilgi paylaşımının sağlanması gerekir.” sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda etkileşimli sistem uygulanıp senkron (eş zamanlı) bir şekilde derslerin verilerek tek taraflı iletişimin yıkılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaların sonuçları birbiriyle paralellik göstermektedir.

Türkçe öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda Web 2.0 araçlarının kullanılmasının uzaktan eğitim sürecini olumlu etkileyeceği yönündeki görüşlerine paralel olarak Bozkurt (2013) “Web 2.0 ve sosyal ağlar üzerinde grup iletişiminin, akran dönütünün ve işbirlikçi çalışmanın çok yüksek olduğu gruplar, topluluklar ve sayfaları” sonucu ilişkilendirilebilir.

Elde edilen bulgular ve yapılan literatür taraması sonucu uzaktan eğitim sisteminin Türkçe dersi sürecinde dil bilgisi etrafına şekillendirilerek dört temel dil becerisinin ihmal edildiği sonucu birbirini desteklemektedir. Bunun yanı sıra Türkçe dersinin öğrenci-öğretmen etkileşimi etrafında uygulamaya dönük bir yapı olması dolayısıyla mevcut çalışmalar uzaktan eğitim bünyesinde bu eksikliği gözler önüne sermektedir. Fakat uzaktan eğitimin eksiklikleri uygun düzeltmelerin sonucunda iyileştirilerek bu sistemin dezavantajları en aza indirilebilir.

5. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

❖ Fırsat eşitliğini sağlamak ve tüm öğrencilerin bu olanaklardan yararlanabilmesi adına uzaktan eğitim için gerekli altyapı sorunları giderilmeli, ihtiyaçlar sahipleri tespit edilerek teknolojik araçlar (tablet, bilgisayar vs.) temin edilmelidir.

❖ Uzaktan eğitim sistemi hakkında öğretmen, öğrenci ve veliler bilgilendirilmeli, sistemin işleyişi hakkında kafalardaki soru işaretleri giderilmelidir.

- ❖ Uzaktan eğitim sisteminin en büyük dezavantajlarından olan tek yönlü iletişim giderilmeli, öğrenciye de süreçte aktif hale getirecek uygulamalar geliştirilmelidir.
- ❖ Salt bilgi temelli eğitim verilir yalnızca dil bilgisi öğretimi yapmak yerine dört temel dil becerileri ekseninde etkinlikler tasarlanmalıdır.
- ❖ Öğretmenler bu sürece dâhil olup öğrencinin denetlenmesinde ve uygun dönütleri sağlamada aktif rol almalıdır.
- ❖ Uzaktan eğitim sürecinde sunuş yolu öğretiminin dışına çıkıp öğrencilerin aktif olması için farklı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.
- ❖ Öğrenciler için okuma listeleri düzenlenmeli ve öğretmenler bu süreci titizlikle takip etmelidir.
- ❖ Uygun konu kapsamında senkron (eş zamanlı) dersler verilmelidir.
- ❖ EBA içerikleri zenginleştirilmeli, öğrenciler için ilgi çekici hale getirilmelidir.
- ❖ Ölçme ve değerlendirme konusunda sistemli bir yol izlenip güvenilir sonuçlar elde edilmelidir.
- ❖ Kazanımlar kapsamında uygun Web 2.0 araçları sürece dâhil edilmelidir.
- ❖ Öğreticilerin, öğretim ilke ve yöntemleri ile teknoloji kavramlarını harmanlayan teknopedagojik alanda eksiklikleri giderilmelidir.

Kaynakça

- Adıyaman, Z., ve Müdürlüğü, M. E. T. G. (2001). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology TOJET*, 1(11), 92-97.
- Akman, G. N. (2014). Nicel ve nitel araştırma yöntemleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Bilimsel Araştırma Yöntemleri Dersi*, <https://doi.org/10.14527/9786052417867.01>
- Alkan, C. (1996). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi. *Türkiye*, 1, 12-15.
- Ateş, M., Çerçi, A., ve Derman, S. (2015). Eğitim bilişim ağında yer alan Türkçe dersi videoları üzerine bir inceleme. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 105-117, <https://doi.org/10.19126/suje.95734>
- Aydın, C. H. (2002). Uzaktan eğitimin geleceğine ilişkin eğilimler. *Çalışma Açıköğretim Fakültesi*, 20.
- Bozkurt, A. (2013). Açık ve uzaktan öğretim: Web 2.0 ve sosyal ağların etkileri. *Akademik Bilişim*, 13, 23-25.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124, <https://doi.org/10.22252/ijca.337011>
- Can, E. (2004). “Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Eğitimlerini Değerlendirmeleri”, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 1-15, İnönü, Malatya.
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*, Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Çetin, Ö., Çakıroğlu, M., Bayılmış, C., ve Hüseyin, E. (2004). Teknolojik Gelişme İçin Eğitimin Önemi ve İnternet Destekli Öğretimin Eğitimdeki Yeri. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(3).
- Demir Kaymak, Z., ve Horzum, M. B. (2013). Çevrimiçi Öğrenme Öğrencilerinin Çevrimiçi Öğrenmeye Hazırbulunuşluk Düzeyleri, Algıladıkları Yapı ve Etkileşim Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*. <https://doi.org/10.12738/estp.2013.3.1580>
- Demirel, Ö. (Ed.). (2010). *Eğitimde yeni yönelimler*. Pegem Akademi. 271-288.

- Gaytan, J. (2007). Visions shaping the future of online education: Understanding its historical evolution, implications, and assumptions. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 10(2), 1-10.
- Horzum, M. B. (2007). İnternet tabanlı eğitimde etkileşimsel uzaklığın öğrenci başarısı, doyumu ve öz-yeterlik algısına etkisi. *Unpublished doctoral dissertation. Ankara University Educational Science Institute.*
- İçten, T. (2006). *Uzaktan Eğitim Öğrencileri İçin Çevrimiçi Sınav Sistemi Uygulamasının Geliştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Kalaycı, N., ve Yıldırım, N. Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi (2009-2017-2019). *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 260-284, <https://doi.org/10.24315/tred.580427>
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1999). *Türkçenin Öğretimi*. Engin Yayınları.
- Kılıç, S. (2013). Örneklemeye yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-6.
- Kurudayıoğlu, M., ve Çetin, Ö. (2015). Temel beceriler ve Türkçe öğretimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(3), 1-19, <https://doi.org/10.16916/aded.65619>
- MEB (2019). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar)*. MEB.
- Mert, E. L. (2014). Türkçenin eğitimi ve öğretiminde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi sürecinde kullanılabilecek etkinlik örnekleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 23-48, <https://doi.org/10.16916/aded.47575>
- Miles, H., Huberman ve Saldaña, A. M. (2014). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook*, 3.
- Moore, M. G., ve Kearsley, G. G. (1996). *Distance education: A system view*. Wadsworth.
- Mshvidobadze, T., ve Gogoladze, T. (2012). About web-based distance learning. *International Journal of Distributed and Parallel Systems (IJDPs)*, 3(3), 133-143, <https://doi.org/10.5121/ijdp.2012.3313>
- Özgür, A. (2005). Türkiye'de Uzaktan Eğitimde Televizyonun Etkileşimli Kullanımı: Olanaklar, Sınırlılıklar ve Çözüm Önerileri. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 3(4), 80-97, <https://doi.org/10.18094/josc.414605>
- Simonson, M., ve Schlosser, L. A. (2009). *Distance Education 3rd Edition: Definition and Glossary of Terms*. IAP.
- Şimşek, N. (2002). Teknoloji Destekli Eşitlik Açıköğretimde Daralmayı Gerektirir Mi?. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 34(1), 71-75, https://doi.org/10.1501/egifak_00000000050
- Tavşancıl, E., ve Aslan, A. E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon.
- Toker Gökçe, A. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 1-12, <https://doi.org/10.14582/duzgef.674>
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(24), 543-559.
- Volery, T. ve Lord, D. (2000). Critical success factors in online education. *International journal of educational management*.
- Vorobel, O., ve Kim, D. (2012). Language teaching at a distance: An overview of research. *Calico Journal*, 29(3), 548-562. <https://doi.org/10.11139/cj.29.3.548-562>